

11620 LLEI ORGÀNICA 6/1984, de 24 de maig, reguladora del procediment d'«habeas corpus». («BOE» 126, de 26-5-1984.)

JUAN CARLOS I,

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica.

Sapigueu: que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

El constitucionalisme modern té un objectiu fonamental, que constitueix, alhora, la seva arrel última: el reconeixement i la protecció de la vida i la llibertat dels ciutadans. Les constitucions que són verdaderament tals es caracteritzen, precisament, perquè estableixen un sistema jurídic i polític que garanteix la llibertat dels ciutadans i perquè suposen, per tant, alguna cosa més que una mera racionalització dels centres de poder.

La nostra Constitució ha configurat, seguint aquesta línia, un ordenament la pretensió màxima del qual és la garantia de la llibertat dels ciutadans, i això fins al punt que la llibertat queda instituïda, per obra de la mateixa Constitució, com un valor superior de l'ordenament. Per això el text constitucional regula amb meticulositat els drets fonamentals, articulant unes tècniques jurídiques que possibiliten la salvaguarda eficaç d'aquests drets, tant davant els particulars com, molt especialment, davant els poders públics.

Una d'aquestes tècniques de protecció dels drets fonamentals —del més fonamental de tots aquests. El dret a la llibertat personal— és la institució de l'«habeas corpus». Es tracta, com és sabut, d'un institut propi del dret anglosaxó, on té una antiquíssima tradició i s'ha evidenciat com un sistema particularment idoni per resguardar la llibertat personal davant l'eventual arbitrarietat dels agents del poder públic. El seu origen anglosaxó no pot ocultar, tanmateix, el seu arrelament en el dret històric espanyol, on té antecedents llunyans com el denominat «recurs de manifestació de persones» del Regne d'Aragó i les referències que sobre presumptes supòsits de detencions il·legals figuren en el Fur de Biscaia i altres ordenaments forals, així com amb antecedents més pròxims en les constitucions de 1869 i 1876, que regulaven aquest procediment, encara que no li atorgaven cap denominació específica.

L'«habeas corpus» ha demostrat històricament la seva funcionalitat per protegir la llibertat dels ciutadans. Per això la Constitució, al número 4 de l'article 17, recull aquesta institució i obliga el legislador a regular-la, completant, d'aquesta manera, el complex i acabat sistema de protecció de la llibertat personal dissenyat per la nostra norma fonamental. La regulació de l'«habeas corpus» és, per tant, un mandat constitucional i un compromís dels poders públics davant els ciutadans.

La pretensió de l'«habeas corpus» és establir remeis eficaços i ràpids per als eventuals supòsits de detencions de la persona no justificats legalment, o que transcorrin en condicions il·legals. Per tant, l'«habeas corpus» es configura com una compareixença del detingut davant el jutge, compareixença de la qual prové etimològicament l'expressió que dóna nom al procediment, i que permet al ciutadà, privat de llibertat, exposar les seves alegacions contra les causes de la detenció o les condicions d'aquesta, per tal que el jutge resolgui, en definitiva, sobre la conformitat a dret de la detenció.

La regulació eficaç de l'«habeas corpus» exigeix, per tant, l'articulació d'un procediment prou ràpid per aconseguir la verificació judicial immediata de la legalitat i les condicions de la detenció, i prou senzill perquè sigui accessible

a tots els ciutadans i permeti, sense complicacions innecessàries, l'accés a l'autoritat judicial.

Aquests són els objectius d'aquesta Llei orgànica, que s'inspira per a això en quatre principis complementaris. El primer d'aquests principis és l'agilitat, absolutament necessària per aconseguir que la violació il·legal de la llibertat de la persona sigui reparada amb la màxima celeritat, i que s'aconsegueix instituint un procediment judicial sumari i extraordinàriament ràpid, fins al punt que ha de finalitzar en vint-i-quatre hores. Això suposa una garantia evident que les detencions il·legals, o mantingudes en condicions il·legals, finalitzaran amb la màxima brevetat.

En segon lloc, la senzillesa i la carència de formalismes, que es manifesten en la possibilitat de la compareixença verbal i en la no-necessitat de l'advocat i procurador, han d'evitar dilacions indegudes i permetre l'accés de tots els ciutadans, amb independència del seu nivell de coneixement dels seus drets i dels seus mitjans econòmics, al recurs d'«habeas corpus».

En tercer lloc, el procediment que estableix aquesta Llei es caracteritza per la generalitat que implica, d'una banda, que cap particular o agent de l'autoritat es pot sostreure al control judicial de la legalitat de la detenció de les persones, sense que en aquest sentit hi hagi excepció de cap gènere, ni tan sols pel que fa a l'autoritat militar, i que suposa, d'altra banda, la legitimació d'una pluralitat de persones per instar el procediment; sobre això s'ha de destacar la legitimació conferida al Ministeri Fiscal i al defensor del poble com a garants, respectivament, de la legalitat i de la defensa dels drets dels ciutadans.

En fi, la Llei està presidida per una pretensió d'universalitat, de manera que el procediment d'«habeas corpus» que regula comprèn no només els supòsits de detenció il·legal —ja sigui perquè la detenció es produeix contra el que està legalment establert o perquè tingui lloc sense cobertura jurídica—, sinó també les detencions que, tot i que s'ajusten originàriament a la legalitat, es mantenen o prolonguen il·legalment o tenen lloc en condicions il·legals.

Sembla fora de tot dubte que la regulació d'un procediment amb les característiques indicades té una enorme importància amb vista a la protecció de la llibertat de les persones, així com que permet afegir una baula més, i una baula important, a la cadena de garanties de la llibertat personal que la Constitució imposa al nostre ordenament. Espanya s'incorpora, d'aquesta manera, al reduït nombre de països que estableixen un sistema accelerat de control de les detencions o de les condicions d'aquestes detencions.

Article primer.

Mitjançant el procediment de l'«habeas corpus», regulat en aquesta Llei, es pot obtenir la immediata posada a disposició de l'autoritat judicial competent de qualsevol persona detinguda il·legalment.

Als efectes d'aquesta Llei es consideren persones il·legalment detingudes:

- Les que ho són per una autoritat, agent d'aquesta, funcionari públic o particular, sense que hi concorrin els supòsits legals, o sense que s'hagin complert les formalitats previngudes i els requisits exigits per les lleis.
- Les que estiguin il·lícitament internades en qualsevol establiment o lloc.
- Les que ho estiguin per un termini superior a l'assenyalat en les lleis si, transcorregut aquest termini, no són posades en llibertat o lliurades al jutge més pròxim al lloc de la detenció.
- Les privades de llibertat a les quals no els siguin respectats els drets que la Constitució i les lleis processals garanteixen a tota persona detinguda.

Article segon.

És competent per conèixer la sol·licitud d'«habeas corpus» el jutge d'instrucció del lloc en què es trobi la persona privada de llibertat; si no consta, el del lloc en què es produeixi la detenció, i, si manquen els anteriors, el del lloc on s'hagin tingut les últimes notícies sobre el parador del detingut.

Si la detenció obeeix a l'aplicació de la Llei orgànica que desplega els supòsits que preveu l'article 55.2 de la Constitució, el procediment s'ha de seguir davant el jutge central d'instrucció corresponent.

En l'àmbit de la jurisdicció militar és competent per conèixer de la sol·licitud d'«habeas corpus» el jutge togat militar d'instrucció constituït en la capçalera de la circumscripció jurisdiccional en què es va efectuar la detenció.

Article tercer.

Poden instar el procediment d'«habeas corpus» que aquesta Llei estableix:

- a) El privat de llibertat, el seu cònjuge o persona unida per una relació d'afectivitat anàloga; descendents, ascendents, germans i, si s'escau, respecte als menors i persones incapacitades, els seus representants legals.
- b) El Ministeri Fiscal.
- c) El defensor del poble.

Així mateix, el pot iniciar, d'ofici, el jutge competent a què es refereix l'article anterior.

Article quart.

El procediment s'inicia, excepte quan s'incoï d'ofici, per mitjà d'un escrit o compareixença, i no és preceptiva la intervenció d'un advocat ni d'un procurador.

En l'escrit o compareixença esmentat han de constar:

- a) El nom i les circumstàncies personals del sol·licitant i de la persona per a la qual se sol·licita l'empara judicial que regula aquesta Llei.
- b) El lloc en què es trobi el privat de llibertat, autoritat o persona, sota la custòdia dels quals es trobi, si són coneguts, i totes les altres circumstàncies que puguin ser rellevants.
- c) El motiu concret pel qual se sol·licita l'«habeas corpus».

Article cinquè.

L'autoritat governativa, agent d'aquesta o funcionari públic, estan obligats a posar immediatament en coneixement del jutge competent la sol·licitud d'«habeas corpus», formulada per la persona privada de llibertat que es trobi sota la seva custòdia.

Si incompleixen aquesta obligació, el jutge els ha d'advertir, sense perjudici de les responsabilitats penals i disciplinàries en què puguin incórrer.

Article sisè.

Promoguda la sol·licitud d'«habeas corpus», el jutge ha d'examinar la concurrència dels requisits per a la seva tramitació i traslladar-la al Ministeri Fiscal. Seguidament, mitjançant una interlocutòria, ha d'acordar la incoació del procediment, o, si s'escau, denegar la sol·licitud perquè aquesta és improcedent. Aquesta interlocutòria s'ha de notificar, en tot cas, al Ministeri Fiscal. Contra la resolució que s'adopti en un o altre cas, no es pot interposar cap recurs.

Article setè.

En la interlocutòria d'incoació el jutge ha d'ordenar a l'autoritat a disposició de la qual es trobi la persona privada de llibertat o a aquell en poder del qual es trobi, que la posi

de manifest davant seu, sense cap pretext ni demora o s'ha de constituir en el lloc on aquella es trobi.

Abans de dictar resolució, el jutge ha d'escollir la persona privada de llibertat o, si s'escau, el seu representant legal i advocat, si n'ha designat, així com el Ministeri Fiscal; tot seguit ha d'escollir en justificació del seu procedir l'autoritat, agents, funcionari públic o representant de la institució o persona que hagi ordenat o practicat la detenció o l'internament i, en tot cas, aquella sota la custòdia de la qual es troba la persona privada de llibertat; a tots ells el jutge ha de fer conèixer les declaracions del privat de llibertat.

El jutge ha d'admetre, si les estima pertinents, les proves que aportin les persones a què es refereix el paràgraf anterior i les que proposin que es puguin practicar en l'acte.

En el termini de vint-i-quatre hores, comptades des que sigui dictada la interlocutòria d'incoació, els jutges han de practicar totes les actuacions a què es refereix aquest article i dictar la resolució que sigui procedent.

Article vuitè.

Practicades les actuacions a què es refereix l'article anterior, el jutge, mitjançant una interlocutòria motivada, ha d'adoptar seguidament alguna d'aquestes resolucions:

1. Si estima que no es dona cap de les circumstàncies a què es refereix l'article primer d'aquesta Llei, ha d'acordar l'arxivament de les actuacions, i declarar que és conforme a dret la privació de llibertat i les circumstàncies en què s'està fent.

2. Si estima que s'hi dona alguna de les circumstàncies de l'article primer d'aquesta Llei, s'ha d'acordar en l'acte alguna de les mesures següent:

- a) La posada en llibertat del privat d'aquesta, si ho va ser il·legalment.

- b) Que continuï la situació de privació de llibertat d'acord amb les disposicions legals aplicables al cas, però, si ho considera necessari, en un establiment diferent, o sota la custòdia de persones diferents de les que fins aleshores l'assumien.

- c) Que la persona privada de llibertat sigui posada immediatament a disposició judicial, si ja ha transcorregut el termini legalment establert per a la seva detenció.

Article novè.

El jutge ha de deduir testimoni dels particulars pertinents per a la persecució i el càstig dels delictes que hagin pogut cometre els que hagin ordenat la detenció, o tingut sota la seva custòdia la persona privada de llibertat.

En els casos de delictes de denúncia falsa o simulació de delictes s'ha de deduir, així mateix, testimoni dels particulars pertinents, a l'efecte de determinar les responsabilitats penals corresponents.

En tot cas, si s'aprecia temeritat o mala fe, el sol·licitant és condemnat al pagament de les costes del procediment; en cas contrari, aquestes es declaren d'ofici.

DISPOSICIÓ FINAL

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i que la facin complir.

Palau de la Zarzuela, Madrid, 24 de maig de 1984.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
FELIPE GONZÁLEZ MÁRQUEZ